

**ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА
ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ**

**УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

да у складу са чл. 30 Закона о високом образовању и чл. 48 Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив: **Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника.**

Научна/уметничка област УДК (текст): **Немачки језик и књижевност, Методика наставе немачког језика. 37.02:811.112.2'243:792(043.3)378.147:371.213.3:811.112.2'243(043.3)**

Ментор: **др Марина Петровић Јилих, доцент, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, ужа научна област Немачка књижевност и култура и Методика наставе немачког језика.**

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Марија Б. Нијемчевић Перовић.**

Назив завршеног факултета: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.**

Одсек, група, смер: **Одсек за филологију, Немачки језик и књижевност.**

Година дипломирања: **2010. године**

Назив студијског програма докторских академских студија: **Докторске академске студије из филологије.**

Научна/уметничка област: **Филолошке науке, Немачки језик и књижевност, Методика наставе немачког језика.**

Датум одобравања теме: **13. 09. 2017. године**

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.**

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.**

Радно место: **сарадник у звању асистент на Катедри за германистику, за наставне предмете из области Методика наставе немачког језика.**

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 30 ЗАКОНА О
ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 128 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Филолошко-уметничког факултета о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Потпуни извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта и
- Оцену ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

(место и датум)

М.П.

ДЕКАН

[Handwritten signature]

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ			
12.01.2024			
Орг. број	Број	Прилог	Категорија
01	53		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 26. 10. 2020. године (Одлука бр. 01-3473) предложило је, а Веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу је на седници одржаној 18. 11. 2020. године (Одлука бр. IV-02-831/14) именовало је Комисију за оцену урађене докторске дисертације *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата **Марије Нијемчевић Перовић**. Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ УРАЂЕНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Опис докторске дисертације

Докторска дисертација *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата Марије Нијемчевић Перовић, написана под менторством доц. др Марине Петровић Јилих, има обим од 231 странице стандардног компјутерског формата (проред 1 и величина слова 12 пт).

Докторска дисертација је структурирана у 17 поглавља:

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА (стр. 1–5);
2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ДИСЕРТАЦИЈЕ (стр. 6–16);
3. ЈЕЗИЧКА ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ (стр. 17–37);
4. ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СТРАНИХ ЈЕЗИКА (стр. 38–45);
5. ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА (стр. 46–74);
6. ПАРЦИЈАЛНО-ДИДАКТИЧКИ МЕТОДИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА (стр. 75–89);
7. ПОЗОРИШНА ПЕДАГОГИЈА (стр. 90–115);
8. ЕМПИРИЈСКИ ДЕО (стр. 116–131);
9. ДОПРИНОС РАДА ПО КОНЦЕПТИМА ПОЗОРИШНЕ ПЕДАГОГИЈЕ СУЗБИЈАЊУ СОЦИЈАЛНЕ ДИСТАНЦЕ (стр. 132–140);

10. ИДЕНТИФИКОВАЊЕ СТИЛОВА УЧЕЊА НЕМАЧКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА (стр. 141–147);

11. УПОТРЕБА ДРУШТВЕНИХ СТРАТЕГИЈА У АКТИВНОСТИМА ЧИТАЊА НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ (стр. 148–159);

12. УПОТРЕБА ДРУШТВЕНИХ СТРАТЕГИЈА У АКТИВНОСТИМА ПИСАЊА НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ (стр. 160–174);

13. ЗАЈЕДНИЧКА ЕВАЛУАЦИЈА ПОЗОРИШНО-ПЕДАГОШКОГ РАДА (стр. 175–191);

14. ПОЗОРИШНА ПЕДАГОГИЈА У ОБРАЗОВАЊУ БУДУЋИХ НАСТАВНИКА НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА (стр. 192–199);

15. ЗАКЉУЧАК (стр. 200–202);

16. ЛИТЕРАТУРА (стр. 203–220);

17. ПРИЛОЗИ (стр. 221–231).

У већини поглавља докторске дисертације (од првог до четрнаестог поглавља) – садржај је структуриран у више ужих тематских целина.

Поглавље УВОДНА РАЗМАТРАЊА – састоји се од три тематске целине у којима кандидаткиња предочава: (1) предмет и циљеве истраживања; (2) методе које су примењене у истраживању обављеном за потребе овог доктората; (3) садржај свих поглавља докторске дисертације.

Поглавље ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ДИСЕРТАЦИЈЕ – садржи детаљан приказ пет теоријских концепата на којима се темељи дисертација: (1) реформна педагогија; (2) хуманистичка педагошка теорија; (3) конструктивизам у образовању, с посебним освртом на *социјални конструктивизам*; (4) когнитивна теорија; (5) теорија социјалне међузависности.

Поглавље ЈЕЗИЧКА ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ – обухвата три шире тематске целине у којима се разматрају: (1) кључни појмови ове дисертације; (2) парадигме језичке (образовне) политике и планирања, са додатном анализом актуелних питања образовања будућих наставника страних језика у контексту језичког лидерства; (3) актуелна питања наставе страних језика у оквирима формалног образовног система у Србији, при чему је кандидаткиња посебну пажњу посветила проблематици учења страних језика на различитим нивоима васпитања и образовања, и то предшколском васпитању, основном и средњем образовању и васпитању, као и терцијарном образовању на нематичним факултетима. На крају овог поглавља говори се о страним језицима на нематичним факултетима у саставу Универзитета у Крагујевцу.

Поглавље ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СТРАНИХ ЈЕЗИКА – састоји се од две тематске целине: (1) у првој целини се предочава усклађеност циљева дисертације са циљевима наставе страних језика у стратешким документима; (2) друга целина

говори о ученичким компетенцијама у настави страних језика, при чему се посебно разматрају *опште* и *специфичне* предметне компетенције, а у оквиру *општих* предметних компетенција кандидаткиња издваја *функционално-прагматичке* компетенције, затим, *лингвистичку* и *интеркултурну* компетенцију.

Поглавље **ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА** – садржи две шире тематске целине, које се односе на *читање* (рецептивна вештина разумевања писаног текста) и *писање* (продуктивна вештина изражавања у писаној форми). На плану активности *читања* на страном језику, кандидаткиња је посебно обратила пажњу на: (1) проблематику *функционалног читања* на циљном језику; (2) стилове учења и читања; (3) екстензивни приступ разумевању текстова; (4) стратегије учења и читања, као и употребу *примарних* и *секундарних* стратегијских поступака у обради текста. На плану активности *писања* на страном језику, кандидаткиња је посебно објаснила: (1) приступ/модел оријентисан на процес; (2) постпроцесни приступ/модел писања. Детаљно су осветљени аспекти кооперативне интеракције у настави страног језика, као и ефекти примене активности писања у кооперативним социјалним ситуацијама.

Поглавље **ПАРЦИЈАЛНО-ДИДАКТИЧКИ МЕТОДИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА** – говори прво о *алтернативним приступима* у настави страних језика, а затим о *драмским поступцима* у настави страних језика. Кандидаткиња издваја и објашњава следеће поступке: (1) креативна драма; (2) драма у образовању; (3) процесна драма; (4) позориште у образовању.

Поглавље **ПОЗОРИШНА ПЕДАГОГИЈА** – објашњава сложен и продуктиван интердисциплинарни однос између: (1) позоришта и позоришне педагогије; (2) педагогије и позоришне педагогије. Кандидаткиња је приказала историјски развој *позоришне педагогије* у свету и у Србији и осветлила вишеструки образовни потенцијал овог концепта наставе и учења. Посебна пажња посвећена је разматрању позоришно-педагошког модела САФАРИ, с нагласком на његов допринос развоју личности ученика. Објашњен је значај социјалне димензије наставе и учења за спроведено истраживање и указано на значај примене позоришно-педагошког модела САФАРИ у школској средини у коју су укључени ученици из депривираних/маргинализованих друштвених група.

Поглавље **ЕМПИРИЈСКИ ДЕО** – садржи опис активности по САФАРИ моделу: (1) *аматерски прелудијум*, који обухвата вежбе упознавања, вежбе загревања, вежбе размрдавања и концентрације, вежбе дисања и изговора гласова, вежбе перцепције тела и простора и вежбе изражавања емоција; (2) *фигуре*; (3) *акција* (приказан је наставни рад у оквиру двеју тема које су реализоване у школи, уз примену жанрова бајке и кратке приче: 1. Наша прича, 2. Тајанствена новогодишња ноћ); (4) *рефлексција*; (5) *инсценирање*.

Кандидаткиња у сваком од наредних пет поглавља у докторату (од 9. до 13. поглавља) доноси приказ истраживања спроведеног у школи, као и дискусију резултата истраживања. У том смислу, наредних пет поглавља се односи на следеће истраживачке проблеме: (1) допринос позоришно-педагошког рада сузбијању социјалне дистанце у ученичкој групи; (2) идентификовање стилова учења немачког језика; (3) употреба друштвених стратегија у активностима читања на страном језику; (4) употреба друштвених стратегија у активностима писања на страном језику; (5) евалуација начина на који су ученици у етнички хетерогеној групи перципирани позоришно-педагошки модел рада.

Поглавље ДОПРИНОС РАДА ПО КОНЦЕПТИМА ПОЗОРИШНЕ ПЕДАГОГИЈЕ СУЗБИЈАЊУ СОЦИЈАЛНЕ ДИСТАНЦЕ – обухвата шест тематских целина у којима се наводе све компоненте спроведеног истраживања, затим, интерпретирају резултати и преиспитују хипотезе: (1) циљеви истраживања; (2) узорак и поступак; (3) технике, инструменти и методе истраживања; (4) резултати; (5) дискусија; (6) провера хипотеза.

Поглавље ИДЕНТИФИКОВАЊЕ СТИЛОВА УЧЕЊА НЕМАЧКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА – састоји се од пет целина у којима се, као у претходном поглављу, приказују компоненте спроведеног истраживања и интерпретирају његови резултати: (1) циљеви истраживања; (2) узорак и поступак; (3) технике, инструменти и методе истраживања; (4) резултати; (5) дискусија.

Поглавље УПОТРЕБА ДРУШТВЕНИХ СТРАТЕГИЈА У АКТИВНОСТИМА ЧИТАЊА НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ – као у претходна два поглавља, и у овом поглављу се налазе тематске целине у којима се приказују компоненте спроведеног истраживања и даје интерпретација његових резултата: (1) циљеви истраживања; (2) узорак и поступак; (3) технике, инструменти и методе истраживања; (4) резултати; (5) дискусија.

Поглавље УПОТРЕБА ДРУШТВЕНИХ СТРАТЕГИЈА У АКТИВНОСТИМА ПИСАЊА НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ – ово је четврто поглавље у коме се наводе компоненте спроведеног истраживања и интерпретирају резултати. Обухвата следеће целине: (1) циљеви истраживања; (2) ток истраживања (обухвата се процес писања у оквиру двеју тема које су ученици реализовали: 1. Наша прича, 2. Тајанствена новогодишња ноћ); (3) технике, инструменти и методе истраживања; (4) резултати; (5) анализа резултата.

Поглавље ЗАЈЕДНИЧКА ЕВАЛУАЦИЈА ПОЗОРИШНО-ПЕДАГОШКОГ РАДА – циљ овог поглавља јесте да се дође до дубље интерпретације и експланације истраживачких резултата добијених квантификацијом и статистичким тестовима. Спроводи се евалуација начина на који су ученици перципирани позоришно-педагошки модел рада (односи се на ученике у групи која

је хетерогена на етничком и социјалном плану). Заступљене су следеће тематске целине: (1) циљеви истраживања; (2) технике, инструменти и методе истраживања; (3) транскрипција аудио записа; (4) ток истраживања (ова тематска целина обухвата четири сегмента: перцепција позоришно-педагошког рада; повезаност рецепције и продукције на страном језику; кооперативно писање; елементи позоришне педагогије у школској пракси); (5) закључна разматрања

Поглавље ПОЗОРИШНА ПЕДАГОГИЈА У ОБРАЗОВАЊУ БУДУЋИХ НАСТАВНИКА НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА – односи се на истраживање ставова студената германистике о типовима/врстама компетенција које се стичу/изграђују током позоришно-педагошког рада односно учешћем у Академском позоришту студената германистике. Истраживање је спроведено на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, применом технике полуструктуриране групне дискусије. Ово поглавље садржи четири тематске целине: (1) циљеви истраживања; (2) технике, инструменти и методе истраживања; (3) ток истраживања; (4) закључна разматрања. Приказани су резултати испитивања доприноса позоришне педагогије стицању/изграђивању различитих типова компетенција потребних за обављање наставничке професије: 1. компетенције за наставну област и предмет (стручне компетенције), 2. дидактичко-методичке компетенције, 3. педагошко-психолошке компетенције, 4. опште компетенције.

Поглавље ЗАКЉУЧАК – доноси закључке до којих је кандидаткиња дошла захваљујући: (а) теоријским разматрањима у иностраној и домаћој научној и стручној литератури из више сродних области које се баве унапређивањем наставе и учења (педагогија, психологија, педагошка психологија, методика и дидактика наставе страних језика, социологија образовања), као и званичних стратешких документа која се тичу образовног процеса у Србији на свим нивоима образовања; (б) емпиријским подацима прикупљеним у истраживањима која је кандидаткиња самостално спровела у школи и у групи студената германистике (истраживања су јасно и прецизно описана и документована у дисертацији).

Поглавље ЛИТЕРАТУРА – доноси списак научне и стручне литературе, као и званичних стратешких документа која се тичу образовног процеса у Србији на свим нивоима образовања, коришћених у изради дисертације. Наведено је укупно 369 библиографских јединица.

Поглавље ПРИЛОЗИ – у овом завршном поглављу докторске дисертације кандидаткиња наводи четири прилога:

1. Примери питања из упитника којим је мерен ниво социјалне дистанце;
2. Упитник за испитивање стилова учења немачког као страног језика (модификовани *Упитник преференција перцептуалних стилова учења* ауторке Џој Рид);

3. Упитник за испитивање употребе друштвених стратегија у активностима читања на страном језику;
4. Упитник о ставовима ученика о елементима кооперативног писања на страном језику.

Текст докторске дисертације у целини је изложен прегледно и написан јасним и прецизним језичко-стилским изразом који припада савременом научном дискурсу стандардног српског језика.

2. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Наставни рад осмишљен према концептима *позоришне педагогије* повезан је са бројним аспектима релевантним за савремену наставу и учење страних језика, међутим, у нашој науци до данас овај модел, који представља будућност комуникативне дидактике страних језика, није довољно истражен. Иако су методолошка истраживања образовног потенцијала *позоришне педагогије* позната научној јавности још од 70-их година 20-ог века из радова британских педагога Дороти Хеткот (Dorothy Heathcote) и Гејвин Болтона (Gavin Bolton), у нашој глотодидаткичкој литератури има мало аутора који детаљније анализирају утицај *позоришне педагогије* на индивидуални, социјални и естетски развој ученика у настави страних језика. Досадашња домаћа литература доноси углавном прегледне радове, у којима се дају опште напомене о одликама *позоришне педагогије* и *драмске педагогије*, при чему недостаје довољно јасна диференцијација између ових термина и појмова који се њима означавају.

У страниој научној продукцији 90-их година 20-ог века појачава се интересовање дидактичара за примену *позоришне педагогије* у настави. Темеље су поставили Инго Шелер (Ingo Scheller), Марсел Кунц (Marcel Kunz) и Хајди Фрај (Heidi Frei). Осим дидактичких концепата у чијем фокусу је стицање књижевних компетенција, има и оних који предност дају естетским аспектима позоришне игре, као што су теорије Кејт Џонстоуна (Keith Johnstone), Ханс Мартин Ритера (Hans Martin Ritter) и Јакоба Јениша (Jakob Jenisch). Ови аутори су утицали и на теоријски модел САФАРИ (С – садржај, А – аматерски прелудијум, Ф – фигуре, А – акција, Р – рефлексија, И – инсценирање), који је за наставу немачког као *матерњег језика* осмислила и у пракси применила Габријела Черни (Gabriela Czerny) са Педагошког факултета у Лудвигсбургу (Ludwigsburg). Габријела Черни је истраживала утицај позоришне педагогије на лични, естетски и социјални развој студената и ученика. Њен модел је преузела Мирона Станеску (Mirona Stănescu) и применила га у раду

са будућим наставницима немачког као другог језика у Румунији. У докторској дисертацији *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника Марије Нијемчевић Перовић* примењен је концепт из Лудвигсбурга, и то у оквиру образовања будућих наставника немачког као страног језика. Кандидаткиња је спровела истраживање у школи ослањајући се на теоријски модел САФАРИ.

У Србији је до сада спроведено једно опсежно истраживање којим је обухваћен образовни потенцијал *позоришне педагогије* у универзитетској настави књижевности немачког као страног језика – докторска дисертација Марине Петровић Јилих (Jülich) одбрањена 2013. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (објављена је монографија Марине Петровић Јилих: *Сви смо били текст... Садашње стање у институционализованој настави књижевности у Србији: емпиријско истраживање спроведено међу студентима и студенткињама германистике*, ФИЛУМ, Крагујевац, 2016). Ауторка је показала да су позоришно-педагошки концепти погодни за стицање и побољшање књижевних компетенција код студената, тј. за естетски развој у смислу активног учествовања у социјалном систему књижевности.

Докторска дисертација *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника Марије Нијемчевић Перовић* доноси нове научне увиде: (1) на плану примене *позоришне педагогије* у школи, и то у ученичкој групи које је хетерогена не само према постигнућима него и према социјалном статусу и етничкој припадности ученика; (2) на плану примене *позоришне педагогије* у образовању студената страног језика, не само у циљу личног развоја него и стицања/изграђивања компетенција потребних за професију наставника.

Општи циљ докторске дисертације *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* био је да се испита допринос наставног модела *позоришне педагогије* остваривању циљева учења и по(д)учавања у сфери индивидуалног и социјалног развоја ученика. Развијање социјалних компетенција ученика посматрано је из угла теорије *социјалне међузависности* – у складу с тим теоријским полазиштем докторату је доказано:

(1) да охрабривање, пружање подршке, вишесмерна комуникација, интеракција усмерена према заједничком циљу (задатку) ученичке групе, размена ресурса и конструктивних предлога за решавање конфликтних ситуација имају изузетно висок образовни потенцијал;

(2) да конститутивни елементи кооперативног учења доприносе развоју личности ученика, промени модела понашања и сузбијању конативне компоненте

предрасуда која се јавља у ученичкој групи хетерогеној по етничкој припадности и социјалном статусу.

Истраживање које је кандидаткиња спровела показало је да модел *позоришне педагогије* у изузетно високом степену повољно утиче на: (1) појачавање ефикасности у подстицању вршњачке интеракције; (2) снижавање социјалне дистанце у вршњачким односима у ученичкој групи хетерогеној по етничкој припадности и социјалном статусу.

Како је кандидаткиња у закључку доктората истакла, иако је *позоришна педагогија* провобитно била осмишљена за наставу матерњег језика, овај наставни модел се показао као изузетно погодан за остваривање циљева/исхода наставе страног језика. Оријентисаност *позоришне педагогије* према холистичком и хуманистичком приступу процесу по(д)учавања и учења има значајну улогу у изграђивању функционално-прагматичких компетенција, а посебно у повезивању рецептивних и продуктивних језичких активности. Како је у докторату показано, постизање очекиваних исхода наставе и учења базира се на два постулата *конструктивистичке теорије* – (1) кооперативно учење и (2) аутономија ученика као индикатор његове успешности.

Повезаност резултата дисертације са *конструктивистичком теоријом* огледа се у оспособљавању ученика за самостално и ефикасно савладавање наставних активности коришћењем друштвених стратегија у подстицајном окружењу. Примарну улогу у таквом наставном концепту има: (1) ученик као истраживач; (2) учење као акт откривања и конструисања знања у позитивној међузависности ученика, интерпсихичким процесима, заједничком доношењу одлука и прихватању одговорности за резултате учења. Тиме се у духу *социјалног конструктивизма* имплицира постојање различитих перцепција код различитих појединаца, а стварност се посматра као резултат интерактивних процеса између комуникатора који су активно усмерени једни на друге.

Докторат доприноси унапређивању методике/дидактике наставе и учења страних језика тако што научницима који истражују наставу и учење, као и наставницима у школама и на наставничким факултетима пружа нове увиде у висок образовни потенцијал *позоришне педагогије* као наставног модела. Такође, докторат доприноси јачању саме *позоришне педагогије* као самосталне научне дисциплине, која се одликује сложеним, вишеаспекатским и интердисциплинарним сагледавањем проблема у настави и учењу.

Сходно настојању методике/дидактике као науке да унапреди образовну праксу, отворен је пут *позоришној педагогији* као неконвенционалном приступу којим се подстиче свестрани развој субјектата наставног процеса кроз испољавање креативности, имагинације, идентитета и самоактуализације.

Како је кандидаткиња својим истраживањем показала, позоришно-педагошке концепте треба интегрисати не само у школско него и у универзитетско образовање, пре свега у иницијално образовање будућих наставника страних језика. Тим се омогућава да се унапређују: (1) компетенције за наставну област и предмет (стручне компетенције); (2) дидактичко-методичке компетенције; (3) педагошко-психолошке компетенције; (4) опште компетенције.

3. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу је након спроведеног поступка провере на плагијаризам од стране надлежних органа Унверзитета у Крагујевцу достављен *Извештај о провери на плагијаризам докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта* (датум достављања *Извештаја*: 04. 12. 2020; број: IV-02-922/2). Достављени *Извештај о провери на плагијаризам докторске дисертације Марије Нијемчевић Перовић* показује да текст овог доктората има *индекс сличности* с другим текстовима мањи од 1 % (један проценат). У достављеном *Извештају о провери на плагијаризам* нису наведене мањкавости у погледу оригиналности докторске дисертације *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника*.

Филолошко-уметничком факултету је од стране ментора доц. др Марине Петровић Јилих достављена *Оцена Извештаја о провери на плагијаризам докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта* (датум архивирања *Оцене*: 17. 12. 2020; број: 01/3694). На основу објашњења датих у *Оцени Извештаја о провери на плагијаризам*, закључује се да су подударња доктората с другим текстовима у потпуности оправдана јер се односе на: (1) стратешке докуменате језичке образовне политике; (2) научне публикације које су директно везане за предмет доктората и представљају релевантан извор података за истраживање које је кандидаткиња спровела за потребе доктората.

У оквиру свих делова доктората који се подударају с другим текстовима постоји прецизан податак о примарном/секундарном извору. Кандидаткиња је у потпуности испоштовала и адекватно применила сва академска правила о цитирању односно парафразирању. У тексту се сви елементи из досадашње литературе јасно, експлицитно и транспарентно разграничавају од научних увида произашлих из истраживања које је кандидаткиња спровела.

На основу формалних показатеља које пружају (1) *Извештај о провери на плагијаризам* достављен од стране надлежних органа Универзитета и (2) *Оцена Извештаја о провери на плагијаризам* достављена од стране мантора, као и на основу (3) увида који имају чланови Комисије за оцену урађене докторске дисертације – закључује се да докторат *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* представља резултат оригиналног научноистраживачког рада кандидата Марије Нијемчевић Перовић.

4. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Марија Нијемчевић Перовић мастер филолог германиста објавила је 4 научна рада у референтним научним часописима из области филологије. Учествовала је на 3 научне конференције. Континуирано је унапређивала своје научне и стручне компетенције у Србији и иностранству, учествујућу у обукама, семинарима, едукативним радионицама, наставничким мобилностима и академским разменама.

4.1. Објављени научни радови Марије Нијемчевић Перовић

1. Нијемчевић, Марија (2014). Мотивација ученика за учење немачког као другог страног језика. *Липар*, 54, Универзитет у Крагујевцу, 57–77. (ISSN 1450-8338), [M52].

2. Нијемчевић, Марија (2015). Социолингвистички аспекти лингвокултуролошких елемената у уџбеницима за немачки као страни језик у средњим школама у Крагујевцу. *Липар* 57, Универзитет у Крагујевцу, 129–155. (ISSN 1450-8338), [M52].

3. Тодоровић, Милан; Нијемчевић, Марија (2015). Утицај когнитивних способности на језичко постигнуће приликом усвајања другог језика. *Липар*, 58, Универзитет у Крагујевцу, 11–26. (ISSN 1450-8338), [M52].

4. Нијемчевић Перовић, Марија (2020). Употреба друштвених стратегија у основношколској настави немачког као страног језика. *Филолог*, 22, Универзитет у Бањој Луци. (ISSN 1986-5864), [M51] (рад је у штампи, кандидаткиња има писану потврду од Уредништва да је рад прихваћен за објављивање).

4.2. Учешћа Марије Нијемчевић Перовић на научним конференцијама

1. Марија Нијемчевић (2014). Мотивација у настави немачког као страног језика. *Шести научни скуп младих филолога Србије*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.

2. Марија Нијемчевић (2015). Папирно позориште у настави немачког као страног језика. *Седми научни скуп младих филолога Србије*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.

3. Георгина Драговић, Марија Нијемчевић Перовић (2016). Ставови наставника немачког језика и ученика према учењу граматике. *Осми научни скуп младих филолога Србије*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу.

4.3. Стручна усавшавања Марије Нијемчевић Перовић

1. Учешће на радионицама у вези са пројектом *Државна матура и њено интегрисање у модел вредновања за рангирање кандидата приликом пријема на високошколске установе*, новембар 2020. године.

2. Учешће на конференцији *Дигиталне компетенције у иницијалном образовању наставника*, организованој у оквиру Eurypise мреже, јул 2019. године.

3. Учешће на ЕРАСМУС+ програму мобилности наставног особља у трајању од три недеље на Универзитету у Триру (СР Немачка), децембар 2018. године.

4. Вођење радионица позоришне педагогије у оквиру *Трећег прекограничног позоришног фестивала на немачком језику*, Сомбор, новембар 2016. године.

5. Учешће на семинару *Ни црно ни бело – програм рада са децом, младима, против предрасуда, за толеранцију и интеркултуралност* у организацији ЦИП-а, Политехничка школа, Крагујевац.

6. Учешће на радионицама о ромској култури и традицији – Романипен, Политехничка школа, Крагујевац.

7. Учешће на семинару *Innovatives Lernen im DaF Unterricht mit Web 2.0 Modul I*, октобар 2016. године.

8. Учешће на семинару *Како унапредити наставу и учење*, мај 2016. године.

9. Учешће на семинару *Erfolgsorientierte Aufgaben und Übungen*, новембар 2015. године

10. Учешће на семинару *E-Learning und Blended Learning у настави немачког језика*, април 2015. године.

11. Учешће на семинару *Unterrichtsprojekte in der Sekundarstufe*, Фрајбург (СР Немачка), јул 2015. године.

12. Учешће на семинару *Технике учења*, новембар 2013. године.

13. Семинар за усавршавање преводилачких и других кадрова, Удружење научних и стручних преводилаца Србије, 2011. година.

14. Једносеместрална стипендија Немачке службе за академску размену, Универзитет у Ростоку (СР Немачка), академска 2009/2010. година.

5. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

На основу прегледа и анализе садржаја, као и свих структурних компонената докторске дисертације *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата Марије Нијемчевић Перовић, закључује се да овај рад садржи све потребне елементе који одређују докторат из методике/дидактике:

(1) постављање научно вредног и актуелног проблема, као и јасно одређивање циљева, задатака и хипотеза истраживања;

(2) избор одговарајућег теоријско-методолошког концепта који пружа адекватно теоријско упориште и има експланаторни потенцијал за анализу и интерпретацију постављеног проблема, као и за синтетичко уопштавање;

(3) укључивање у постојећи научни контекст надовезивањем на постојећа теоријска и емиријска научна достигнућа из опште дидактике, посебне дидактике немачког језика, педагогије, психологије и социологије образовања;

(4) уважавање стратешких докумената језичке образовне политике, чиме се научно истраживање повезује са образовним контекстом;

(5) приказ и интерпретација истраживачких резултата утемељених на емпиријским подацима, који су проистекли из иновативног истраживања самостално спроведеног у реалним школским условима;

(6) импликације за школску образовну праксу;

(7) импликације за универзитетско образовање будућих наставника немачког (и уопште страног) језика;

(8) извођење закључака релевантних за науку и наставну праксу.

Свака структурна компонента докторске дисертације јесте остварена у потребном обиму: нема нејасноћа ни смисаоних празнина, нема редувантних делова текста ни непотребних понављања чињеница, тврдњи и сл. Успостављена је логичка и методолошка интеграција између свих структурних компоненти дисертације: за сваки део доктората потпуно је јасно зашто је наведен и која је његова функција у целини овога рада. На многим местима у тексту кандидаткиња експлицитно и транспарентно указује на релацију појединачног сегмента

дисертације са осталим деловима рада, као и на функцију и значај одређеног појединачног сегмента у оквиру докторске дисертације као целине.

На почетку осмог поглавља, које је посвећено емпиријском делу истраживања, у оквиру два графичка приказа на егзакатан начин се предочава: (1) дизајн студије у спроведеном истраживању (стр. 117); (2) повезаност дидактичког модела (чији се образовни потенцијал испитује) са језичком образовном политиком и проблемом истраживања (стр. 118). Помоћу ових графичких приказа кандидаткиња је на очигледан начин интегрисала све релевантне компоненте доктората, што је спровела и на садржајном плану свог рада.

6. Научни резултати докторске дисертације

Истраживање спроведено приликом рада на докторској дисертацији *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* показује да је супрадисциплинарна сарадња између театрологије, педагогије, психологије и глотодидактике допринела креирању контекста активног *сарадничког учења* које је утицало на социјални развој ученика у хетерогеној групи:

(1) социјалне стратегије укључене у активности читања и кооперативне активности писања имају значајан утицај на сузбијање неповљних видова ученичког понашања у хетерогеној групи;

(2) подстицање и неговање климе у којој влада међусобна прихваћеност, емпатија, равноправност и демократичност у комуникацији субјеката наставног процеса омогућавају реализацију активности у хетерогеној групи.

Како закључује кандидаткиња, импликације хуманистичке педагогије на позоришну педагогију препознатљиве су у: (1) усмерености ка актуелизацији креативних потенцијала ученика и иницирању мотивације за учење; (2) реализацији наставе у кооперативном окружењу; (3) примени диференцираних активности које доприносе свестраном развоју личности појединца, јачању поверења, подршке, међусобног поштовања и одговорности у оптималном окружењу. Наставни модел *позоришне педагогије* доприноси не само социјалном него и индивидуалном развоју ученика, што се постиже индивидуализацијом и диференцијацијом наставних активности усклађених са идентификованим стилевима учења. Кооперативне вршњачке активности усмерене су на осећања, имагинацију, покрет, уживљавање и саосећање, па самим тим утичу на развој естетских афинитета и естетског сензибилитета код ученика.

Овај докторат потврђује да наставни рад осмишљен према концептима *позоришне*

педагогије нуди широки спектар активности којима се повезују индивидуалне ученичке преференције са циљевима учења, чиме се негују идеје конструктивистичке наставе у чијем средишту су ученици са својим особеностима. Кандидаткиња је доказала да примена персонализованог учења, посматраног кроз призму једног облика инклузивне педагогије, омогућава да се ученици мотивишу да активно и усмерено изграђују свест о другом и другачијем као обогаћујућем (а не мање вредном). Резултати истраживања спроведеног у реалном наставном контексту потврдили су да прихватање сопствене личности и познавање индивидуалних потенцијала доприносе разумевању и прихватању других и другачијих појединаца.

Научни налази до којих се долази у овом докторату указују на висок образовни потенцијал интегрисања позоришно-педагошких концепата у иницијално образовање будућих наставника страних језика. Примена концепата позоришне педагогије у оспособљавању студената филолошких студијских програма за професију наставника омогућава да се код студената унапређују различити типови наставничких компетенција – (1) за наставну област и предмет (стручне компетенције); (2) дидактичко-методичке, (3) педагошко-психолошке и (4) опште компетенције.

Најконцизније речено, научни резултати ове докторске дисертације јесу:

(а) Истражен је утицај позоришно-педагошких концепата: (1) на конативно-афективне факторе учења страног језика (мотивацију, ставове и емоције) и когнитивне факторе (стил учења и структуру личности); (2) на индивидуални, социјални и естетски развој ученика кроз процес персонализовања учења немачког као страног језика у процесу формалног образовања у основној школи.

(б) Испитан је и значај невербалне комуникативне способности ученика за наставу страних језика у оквиру социокултурних компетенција употребе језика (овом питању до сада није посвећено много пажње у нашој дидактици).

(в) Доказано је да примена наставног модела *позоришне педагогије* побољшава ефикасност учења у институционализованим оквирима.

(г) Потврђено је да студенти германистике сматрају да нема довољно методичко-дидактичких предмета који би их током иницијалног образовања припремили за наставничку професију.

(ђ) Истакнуто је да би увођење *позоришне педагогије* у методичко-дидактичко образовање будућих наставника страних језика имало изузетно повољан утицај: (1) на њихову когницију; (2) на њихову спремност да у свој наставни рад укључе неконвенционалне наставне приступе.

7. Примењивост резултата у теорији и пракси

Научни резултати које доноси докторска дисертација *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата Марије Нијемчевић Перовић могу се вишеструко применити у теорији и пракси:

(1) научници/истраживачи који проучавају проблеме наставе и учења матерњег и страних језика – могу применити теоријско-методолошки концепт који је кандидаткиња у овом докторату на одређен начин преиспитала кроз сопствено истраживање, као и емпиријске налазе овог доктората за отварање нових истраживачких питања и постављање нових истраживачких проблема;

(2) наставници методичких/дидактичких предмета на филолошким и педагошким факултетима – сада имају могућности да студенте детаљније и прецизније упознају са моделом позоришне педагогије;

(3) наставници страних језика (као и других наставних предмета) у основној и средњој школи – имају стручни ослонац и методолошки путоказ како да примене модел позоришне педагогије у свом наставном раду и унапреде различите компетенције код ученика, што је посебно важно у одељењима у којима је остварена инклузија ученика с тешкоћама у развоју/учењу/понашању или ученика из депривираних/маргинализованих средина;

(4) наставници страних језика на филолошким и нефилолошким факултетима – могу да примене модел позоришне педагогије у свом наставном раду (тј. у настави страног језика који предају на факултету), као и да мотивишу студенте на формирање академског позоришта;

(5) студенти на наставничким факултетима – имају могућности да се упознају с моделом позоришне педагогије, као што имају и подстицај да формирају академско позориште у коме ће унапређивати компетенције које су им неопходне за професију наставника.

8. Начин презентовања резултата научној јавности

Научни резултати које доноси докторска дисертација *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата Марије Нијемчевић Перовић могу се презентовати научној јавности на различите начине:

(1) за ужу академску заједницу – излагањем на научним конференцијама и објављивањем научних чланака у референтним часописима;

(2) за наставнике страних језика у основној и средњој школи – излагањем на стручним скупови, као и организовањем семинара и обука за наставнике;

(3) сарадња са наставницима који ће одржати тзв. *огледне часове* и презентовати извештај и фотографије са часова на сајту школе;

(4) организовање тзв. *угледних часова* за студенте страних језика, као укључивање студената у позоришно-педагошки рад наставника;

(5) организовање манифестација (приредбе, позоришне представе и сл.) од стране ученика и наставника основних/средњих школа за студенте наставничких факултета (што је већ примењивано на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу у оквиру сарадње Катедре за германистику са школама);

(6) организовање манифестација (приредбе, позоришне представе и сл.) које које би припремили студенти за друге студенте, као и ученике и наставнике основних и средњих школа (што је, такође, ранијих година примењивано на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу захваљујући ангаживању студената и наставника Катедре за германистику).

9. Закључак и препорука

Након прегледа приложеног рукописа докторске дисертације, Комисија закључује да докторска дисертација *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* кандидата Марије Нијемчевић Перовић, урађена под менторством доц. др Марине Петровић Јилих – представља оригинално научно остварење, испуњава све критеријуме научности и пружа значајан допринос у области методике/дидактике наставе и учења немачког језика, као и страних језика уопште.

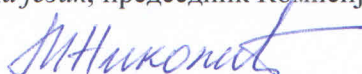
Евидентно је да кандидаткиња добро познаје резултате досадашњих истраживања, да има конструктиван и истовремено критички став према досадашњим научним достигнућима, да успешно влада методологијом изабраног (веома сложеног) теоријског приступа и да је дошла до нових научних увида након емпиријског истраживања које је самостално спровела у наставном контексту (у школи и међу студентима германистике).

Сходно томе, предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати позитивну оцену и образложење ове Комисије о докторској дисертацији *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* и да омогући кандидату Марији Нијемчевић Перовић јавну одбрану пред Комисијом у истом саставу.

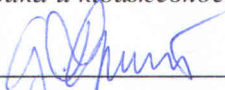
У Крагујевцу, јануар 2021. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

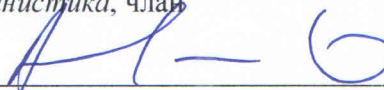
др Милка Николић, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у
Крагујевцу, ужа научна област *Методика наставе
српског језика и књижевности* и *Савремени
српски језик*, председник Комисије

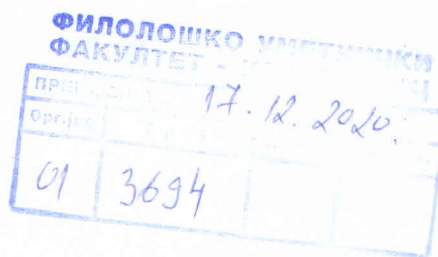

др Георгина Драговић, доцент, Филолошко-
уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу,
ужа научна област *Методика наставе немачког
језика и књижевности*, члан

др Ана Стипанчевић, доцент, Филозофски
факултет, Универзитет у Новом Саду, ужа научна
област *Германистика*, члан

ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника	
Кандидат	Марија Б. Нијемчевић Перовић	
Ментор	доц. др Марина Петровић Јилих	
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	8.12.2020.	

Докторска дисертација под називом *Позоришна педагогија у настави немачког као страног језика и њен дидактички потенцијал за образовање будућих наставника* представља оригиналан научноистраживачки рада докторанткиње Марије Б. Нијемчевић Перовић, у коме нису уочене мањкавости у погледу оригиналности.

Академска правила цитирања и навођења извора у потпуности су испоштована.

У поглављу *Језичка образовна политика и планирање* у коме је утврђено подударање делова текста, адекватно се упућује на примарне и/или секундарне изворе из којих су они цитирани, односно парафразирани. Кандидаткиња је у одељку 3.3 навела имена ауторки чије ће научне радове користити као изворе података у наставку поглавља, нагласивши да су оне једине које су се бавиле наставом страних језика у оквирима формалног образовања у Србији из дијахронијске перспективе, те се њихови научни и стручни радови сматрају релевантним изворима података за историјски приказ стања у поменутој области. Подударање текста је установљено код чињеничних аспеката везаних за тему одељка, а приликом навођења извора ових општих података испоштована су сва академска правила цитирања. Подударање текста код назива образовних институција, стратешких докумената, личних имена и библиографских података није повезано са радовима ауторки које се баве језичком образовном политиком, већ се користе у другим смисаоним целинама.

Извештај указује на оригиналност докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта, те се прописани поступак припреме за одбрану може наставити.

17.12.2020.

ПОТПИС МЕНТОРА
Marina Petrović Jilic